

Avskjed

Syning

Ettersamtale

**Minnemarkering for
pårørende**

Lise Toubro Bratberg

Intensivsykepleier/donoransvarlig sykepleier

Avdeling for organdonasjon, AKU, OUS Ullevål

Tilrettelegge for tilstedeværelse og avskjed

- Hvilke behov og ønsker har pårørende?
  - Tidsplan – avklare med pårørende og tx-koordinator
- Ritualer som markerer dødstidspunktet
  - Stelle avdøde pent, lys, båreteppe, blomster
  - Dødsattest, pårørendekonvolutten, brosjyrer med informasjon
- Gjør avtale om syning etter organuttaket

Markering av døden

«Jeg tenker ofte på når det var at han forlot oss og at bare kroppen var igjen ...» fra boka «Snu deg – Edvins bok» av Therese Tungen.

DBD:

Markering av hjernedød på respirator:
at døden har inntruffet må forklares og markeres.

cDCD:

Pårørende kan være der når hjertet stopper: det er synlig når pasienten dør.

Sykehusprest/ samtalepartner

- Et medmenneske og samtalepartner med erfaring med å møte mennesker i sorg og krise
- Ritualer rundt døden
- Kan formidle kontakt med andre trossamfunn
- Syning

Prestetjenesten og

Avdeling for Likeverdige tjenester ved OUS

Syning etter organuttaket

i avdelingen

i sykehuskapellet

på hjemsted (begravelsesbyrå fakturerer)

- Den døde har alle tegn på å være død.
- Avdøde er pent stelt, uten intensivutstyr.
- Forberede på hvordan den døde ser ut før man går inn.

Illustratør: Tone Emblemsvåg

Fra «barneboka» utgitt av Stiftelsen organdonasjon

Rettslig obduksjon

- Politiet bestemmer om det blir rettslig obduksjon
  - Unaturlige dødsfall skal meldes til politiet
- Rettslig obduksjon er vanligvis ikke til hinder for organdonasjon
  - Transplantasjonskoordinator må informeres
- Pårørende må informeres om at syning blir forsinket med flere dager.
  - Hvem følger opp?

Retten til refusjon av utgifter som følge av donasjon

§18 i Transplantasjonslova

Alle utgifter som nærmeste pårørende pådrar seg som følge av donasjon skal kompenseres av det regionale helseforetaket.

- I praksis mat, overnatting, parkering, transport i den tiden behandlingsforløpet forlenges med sikte på donasjon.
- Gjelder nærmeste pårørende

Refusjonsskjema - ekstra utgifter for pårørende i forbindelse med organasjon

Oslo universitetssykehus

Denne rettigheten skal sikre at det å være til organasjon ikke skal medføre ekstra utgifter. Refusjonsretten gjelder for den/le nærmeste pårørende jf. Pasient- og brukerrettighetsloven §§ 5b. Hvis refusjonsretten gjelder for i det enkelte tilfelle skal avlæses med behandlingssammenheng lege og sykepleier ved intensivavdelingen.

Tidrom: Refusjonsretten gjelder fra pårørende blir spurt om organasjon og til og med det dagnet hvor organasjonen blir gjennomført. Alle utgifter bortsett fra bruk av egen bil og kompenser leverer originale kuttninger/ bilag. Kilometergodtgjørelse ved bruk av egen bil følger Statens reiseregulativ.

Refusjonskravet må sendes inn **senest** inkludert dette refusjonsskjema og originale kuttninger, innen 3 måneder etter dødsdato, til følgende adresse: Akuttmottakens vadm.konsulent postm., Ullevål sykehus, Postboks 4474 Nydalen, 0424 Oslo.

* Skal fylles ut av behandlende lege eller sykepleier ved utlevering av skjemaet.

Donors/pårørendes navn og fødselsdato *
Refusjonsrettens start dato *
Sykehus, post/sekjon og behandlings lege *
Dato for dødsfall:
PÅRØRENDES NAVN * (BLOKKBOKSTAVER)
Slekteskap med donor/pårørend donor *
Adresse:
Postnummer og dist:
Telefonnummer:
Bankkontonummer:
Navn på innhaver av bankkonto, hvis annen enn pårørende oppført ovenfor:
Med betaling til utenlands bankkonto: Bank: Utløpsdato:
IBAN/ Bankkontonummer: Swift/BIC-til:
Bekræftelse av utgift (hotell, transport, mat, etc.): Beløp: Vedlegg nr.:

Tapt arbeidsinntekt
Sykedager ved et dødsfall vil normalt dekkes av annet regelverk og vil da ikke gi rett til refusjon. Selvstendig næringsdrivende kan få dekket dokumentert tapt inntekt opptil kr. _____

Rett til å klage på vedtak
Dersom nærmeste pårørende mener at det ikke er gitt tilstrekkelig dekning av utgifter, kan det sendes inn en klage til samme adresse som mottok refusjonskravet.

Spørsmål, ta kontakt med
OS for organasjon ved OUS
fon: 23026478 /90881834
faks:
Date: 13.01.17
Sist revidert: 11.07.16

Gruppe: Pårørende til organasjon
© Avdeling for organasjon ved OUS
Trykk:
Date: 13.01.17
Sist revidert: 11.07.16

Informasjon om refusjon av ekstra utgifter for nærmeste pårørende ved organasjon

Oslo universitetssykehus

For mer informasjon: Helse Sør-Øst og helse Vest, Postboks 4404 Nydalen, 0402 Oslo.

Ettersamtalen

2 – 3 måneder etter dødsfallet

Gi svar på spørsmål om behandlings- og donasjonsforløpet

- Sikre forståelsen av at videre behandling var formålsløs og at pasienten var død før organdonasjon

Omtanke og støtte

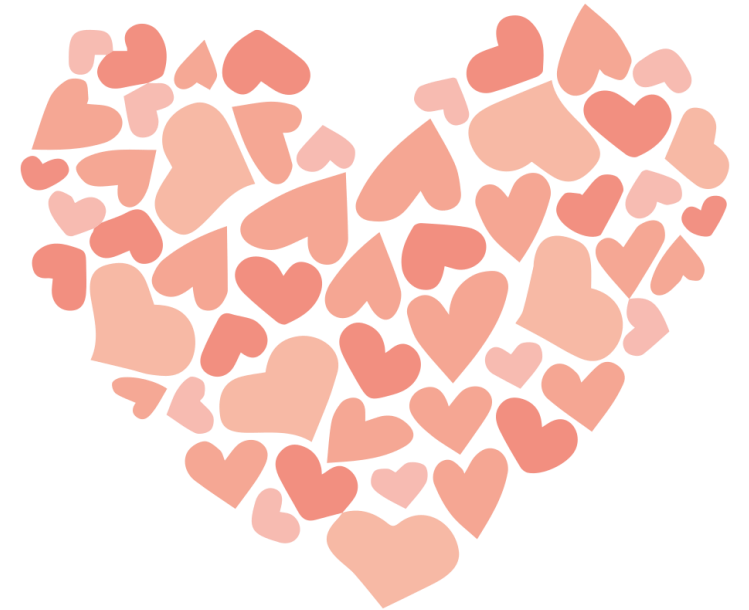
Pårørendes tilbakemeldinger

Samle trådene slik at de pårørende kan gå videre i sorgprosessen

Takk

- Formidle takk for organdonasjon
  - Takkebrevet
- Pårørende kan få informasjon om hvilke organer som ble donert.
  - Anonymitet mellom partene i donasjonsprosessen, §17 i Transplantasjonslova

Minnemarkering for pårørende til organgivere

- Formidle takk
  - Hilsen fra direktøren ved OUS, Helsedirektoratet og donoransvarlig lege/sykepleier, Stiftelsen organdonasjon
  - En transplantert forteller
- Samtale rundt bordene
  - møte andre som har liknende erfaringer
- Musikalsk innslag
- Dikt
- En langstilket rose

Håvard

Svein

Asbjørn

Sveinbjørn

Ragni

Karin

Mette

Ellen

Martha

Lene Berg

Alan

Christine

Janne

Åse

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen

Mette

Ellen